

Názov predmetu	Cvičenia zo slovenského jazyka
Vzdelávacia oblasť	Jazyk a komunikácia
Názov ŠVP	Inovovaný školský vzdelávací program
Škola	Základná škola, Štúrova 18, Myjava
Stupeň vzdelania	Nižšie stredné vzdelanie
Forma štúdia	denná
Vyučovací jazyk	slovenský

RUP – časová dotácia

predmet	5. roč.	6. roč.	7. roč.	8. roč.	9. roč.	spolu
ŠVP	0	0	0	0	0	0
ŠkVP	0	0	0+1	0+1	0+1	3
Spolu/rok	0	0	33	33	33	99

Charakteristika predmetu

Predmet sa realizuje ako voliteľný predmet v rámci disponibilných hodín súbežne s druhým cudzím jazykom.

V jazykovej časti oblasti Jazyk a komunikácia sú určujúcimi ciele rozvíjania komunikačných schopností žiakov. Zdôrazňujeme preto chápanie jazyka ako nástroja myslenia a komunikácie medzi ľuďmi, čo by sa vo vyučovaní jazyka malo premietnuť do zámerného preferovania rozvoja komunikačných kompetencií, ktoré budú istým teoretickým i praktickým východiskom ich ďalšieho rozvíjania v ostatných vyučovacích predmetoch s ohľadom na ich špecifické potreby. Výrazne sa posilnil komunikatívno-zážitkový model vyučovania jazyka a naopak oslabil sa tendencia obsiahnuť podobu lingvistiky ako vedy. Obsah sa zredukoval v prospech aktivít žiakov, ktorí majú v čo najväčšom rozsahu interpretačno-hodnotiacim spôsobom pracovať s jazykovými komunikátmi.

Najväčší akcent sa pritom kladie na:

- vlastnú tvorbu jazykových prejavov, prácu s informáciami, čitateľskú gramotnosť, schopnosť argumentovať a pod.

Obsah vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia sa realizuje vo viacerých vzdelávacích predmetoch, medzi ktoré patria aj cvičenia zo slovenského jazyka.

Členenie vzdelávacej oblasti podľa kľúčových jazykových kompetencií, t. j. podľa procesov, ktoré sa nimi rozvíjajú:

- Počúvanie
- Komunikácia (hovorenie) s porozumením
- Čítanie
- Písanie

Vzdelávanie v danej vzdelávacej oblasti smeruje k utváraniu a rozvíjaniu kľúčových kompetencií, a tým, že vedie k:

- podpore sebadôvery každého žiaka,
- osvojeniu si vedomostí a nadobudnutých kompetencií, ktoré im umožnia vzdelávať sa po celý ich život a zaujať aktívne miesto v sociálnom a kultúrnom prostredí,
- príprave všetkých žiakov tak, aby sa stali zodpovednými občanmi, schopnými podieľať sa na:
 - rozvoji demokratickej spoločnosti, pluralizme a kultúrnej otvorenosti,
 - zaručení rovnakých šancí sociálnej emancipácie pre všetkých žiakov,
 - pochopeniu vzdelávania v príslušnom jazyku, v ktorom sa odráža historický a kultúrny vývoj národa a zároveň ako významný zjednocujúci činiteľ národného spoločenstva a ako dôležitý prostriedok celoživotného vzdelávania,
 - vnímaniu a postupnému osvojovaniu si jazyka ako bohatého mnohotvárneho prostriedku, k získavaniu a odovzdávaniu informácií, k vyjadrovaniu vlastných postojov a názorov,
 - zvládnutiu základných pravidiel medziľudskej komunikácie daného kultúrneho prostredia a nadobudnutiu pozitívneho vzťahu k jazyku v rámci interkultúrnej komunikácie,
 - nadobudnutiu vzťahov k slovesným umeleckým dielam, k vlastným čitateľským zážitkom, k rozvíjaniu svojho pozitívneho vzťahu k literatúre a k ďalším druhom umenia vychádzajúcich z umeleckých textov a rozvíjaniu svojich emocionálnych a estetických cítení a vnímaní,
 - pestovaniu vedomia jazykovej príslušnosti k istému etniku, pocitu jazykovej príbuznosti a spolupatričnosti s inými etnikami prostredníctvom ovládania normy spisovného jazyka,
 - viesť žiakov k zvyšovaniu jazykovej kultúry, ich verbálnych ústnych i písomných jazykových prejavov.

Kompetencie

Poznávacie (kognitívne) kompetencie

1. používať kognitívne kompetencie
2. učiť sa sám aj v skupine
3. kriticky myslieť
4. formulovať a riešiť problémy
5. tvorivo myslieť

Komunikačné kompetencie

1. tvoriť, prijať a spracovať informácie
2. vyhľadávať a sprostredkovať informácie
3. formulovať svoj názor a argumentovať

Interpersonálne (sociálne) kompetencie

1. akceptovať skupinové hodnoty
2. tolerovať odlišnosti jednotlivcov i skupín
3. spolupracovať s jednotlivcami aj skupinami
4. vžiť sa do pocitov a konania inej osoby

Intrapersonálne (osobnostné) kompetencie

1. vytvárať a reflektovať vlastnú identitu
2. vytvárať vlastný hodnotový systém
3. regulovať svoje konanie a chrániť vlastný život

Metódy a formy práce

Metódy práce

- výklad

- motivačné metódy rozhovoru
- reproduktívne i produktívne metódy upevňovania učiva
- demonštračné, vizuálne i audiovizuálne metódy
- dramatizačné metódy
- interaktívne metódy
- heuristické metódy projektovej práce
- problémová
- diagnostické a klasifikačné

Formy práce

- individuálna a skupinová práca žiakov, tímové hry
- práca vo dvojici
- frontálna výučba
- práca s učebnicou, pracovným zošitom, multimediami, CD, časopisom a internetom

Štandardy pre ročníky

Štandardy pre 7. ročník

Obsahový štandard - témy	Výkonový štandard
Opakovanie učiva 6. ročníka	Žiak vie aplikovať nadobudnuté vedomosti.
Slovná zásoba podľa dobového výskytu	Žiak pozná rozdiel medzi archaizmom, historizmom a neologizmom.
Slová cudzieho pôvodu, zdomácnené slová	Žiak vie odlíšiť cudzie slová, slovenské a zdomácnené slová, rozumie ich významu, vie ich vyhľadať v SCS a v internetovom slovníku, vie ich (v rozsahu učebnice a pracovného zošita) správne gramaticky napísať.
Spisovné a nespisovné slová	Žiak vie reprodukovať definície spisovnosti, odlíšiť nárečové a slangové slová od

	spisovných, pozná ich význam.
Pomnožné podstatné mená	Žiak vie definovať, rozlíšiť v texte, vysvetliť význam pomnožných PM, zaradiť ich do vzorov, správne napísať.
Prídavné mená	Žiak vie rozdeliť prídavné mená na vlastnostné akostné a vzťahové, privlastňovacie individuálne a druhové, určiť vzor PrM, správne ich napísať.
Číslovky	Žiak ovláda definíciu čísloviek, ich delenie na základné, radové a násobné, ich skloňovanie a pravopis. Vie vytvoriť číslovky tohto typu aj pomocou zložky -násobný, raz, -krát, -itý. Žiak rozozná určité a neurčité číslovky a vie ich definovať.
Slovesný vid	Žiak vie vysvetliť pojem slovesný vid dokonavý a nedokonavý, vie zmeniť vidovú formu slovesa, vie aplikovať vedomosti o slovesách a gramatických kategóriách sloviess.
Spojky a interpunkcia	Žiak vie definovať základné spojky, vysvetliť ich funkciu v texte, pozná základné pravidlá písania čiarky vo vete primeranej úrovni a skúsenostiam žiaka. Žiak vie pri tvorbe svojho textu odhaliť nevhodné hromadenie spojok a nahradiť ich.
Zámená	Žiak vie definovať zámená, zaradiť ich k osobným základným a privlastňovacím.
Príslovky	Žiak vie definovať príslovky, zaradiť ich k príslovkám miesta, času, spôsobu a príčiny, stupňovať a tvoriť ich a využiť v texte.
Predložky	Žiak vie definovať a odlíšiť predložky, určiť pád, s ktorým sa viažu, pozná správne pádové väzby, vie využiť a vysvetliť ich vokalizáciu.
Skladba Prisudzovací sklad – prísudok, podmet –	Žiak vie identifikovať hlavné vetné členy, ich funkciu vo vete, vie ich vyhľadať a vypísať

jadro dvojčlennej vety	prisudzovací sklad.
Holá a rozvitá veta	Žiak vie odlišiť holú vetu od rozvitej a pochopiť ich využitie v umeleckom a vecnom texte.
Viacnásobný vetný člen	Žiak vie nájsť vo vete viacnásobný vetný člen, vie ho vytvoriť a použiť vo vete.
Vetný základ – jednočlenná veta, slovesná a neslovesná	Žiak vie odlišiť jednočlennú vetu od dvojčlennej, pomenovania prírodných javov, duševných stavov slovesnou a názvy kníh, pozdravy, citové prejavy neslovesnou jednočlennou vetou.
Opakovanie, zhrnutie učiva 7. ročníka	Žiak vie aplikovať nadobudnuté vedomosti z ortografie, morfológie, lexikológie a syntaxe.

Štandardy pre 8. ročník

Opakovanie učiva zo 7. ročníka (jazyková zložka)

Obsahový štandard: základné vedomosti učiva zo 7. ročníka

Výkonový štandard: dokáže v texte vyhľadať slovné druhy, dokáže určiť a vytvoriť 1- člennú a 2- člennú vetu

Morfológia

Obsahový štandard: ohybné slovné druhy

Výkonový štandard: použiť v správnom tvare koncovky –r, -l; pravopis čísloviek, vysvetliť a identifikovať dokonavý a nedokonavý vid sloviess; vysvetliť a identifikovať akostné, vzťahové, zvieracie a privlastňovacie prídavné mená identifikovať v texte zámená, určiť ich základný tvar, gramatické kategórie

Morfológia

Obsahový štandard: neohybné slovné druhy

Výkonový štandard: interpunkcia v pravopise; odlíšiť častice od prísloviiek a spojok; identifikovať v texte neohybné slovné druhy

Lexikológia

Obsahový štandard: priame a nepriame pomenovania, frazémy a ich význam, jednoslovné a viacslovné pomenovania, združené pomenovania, spôsoby obohacovania slovnej zásoby

Výkonový štandard: vyhľadať, rozlíšiť a určiť význam nepriamych pomenovaní; charakterizovať spôsoby obohacovania slovnej zásoby (tvorenie slov, preberanie slov) a je schopný tieto postupy identifikovať v texte

Syntax

Obsahový štandard: hlavné a vedľajšie vetné členy, vety podľa členitosti, rozvitosti, zloženia, prisudzovací sklad, jednoduché vety, jednoduché súvetia, pravopis, písanie čiarky

Výkonový štandard: v jednoduchých holých a rozvitých vetách správne používať základné/hlavné a vedľajšie vetné členy, určiť ich; vysvetliť rozdiel medzi jednoduchou vetou a súvetím, určiť druh súvetia;

Štandardy pre 9. ročník

Zvuková stránka jazyka a pravopis

Obsahový štandard

1. Interpunkčné znamienka: lomka, spojovník, pomlčka, čiarka.
2. Korektorské značky.
3. Spisovná slovenčina.

Výkonový štandard

1. a. Poznať a vedieť používať lomku, spojovník a pomlčku.
b. Odlíšiť spojovník od pomlčky.
c. Správne písať slová so spojovníkom a rozdeľovať slová so spojovníkom na konci riadka.
2. Vedieť používať značky pri oprave písomných textov.

3. Poznať správne spisovné výrazy v protiklade s nesprávnymi výrazmi.

Lexikológia

Obsahový štandard

1. Slovná zásoba: členenie slovnej zásoby, zmeny v slovnej zásobe, spôsoby obohacovania slovnej zásoby.
2. Slovo tvorba: tvorenie slov.
3. Lexikografia: typy slovníkov.

Výkonový štandard

1. a. Ovládať členenie slovnej zásoby na slová spisovné - nespisovné, domáce - cudzie, bez citového zafarbenia - s citovým zafarbením, zastarané - nové, hovorové - knižné, plnovýznamové - neplnovýznamové, jednovýznamové - viacvýznamové. Rozoznávať ich v texte.
b. Vedieť nahradit': nespisovné slová spisovnými a naopak, citovo zafarbené slová za slová bez citového zafarbenia a naopak.
c. Uviest' základný a odvodený význam viacvýznamových slov na konkrétnych príkladoch.
d. Uviest' príklady na homonymá, synonymá, antonymá (opozitá).
2. Ovládať spôsoby tvorenia slov .Uviest' príklady. Uviest' príčiny spôsobujúce zmeny v slovnej zásobe a poznať spôsoby obohacovania slovnej zásoby (tvorenie nových slov odvodzovaním, skladaním, skracovaním, preberaním cudzích slov, tvorenie úplne nových slov, zánik starých slov).
3. Poznať pravopisný, výslovnostný, výkladový, synonymický, frazeologický, slangový slovník a slovník cudzích slov. Vedieť s nimi pracovať: vyhľadať heslo, interpretovať ho. Uviest' príklady na jednotlivé typy slovníkov.

Morfológia

Obsahový štandard

1. Nepravidelné skloňovanie **podstatných mien** ženského rodu.
2. Skloňovanie **čísloviek**. Pravopis radových a násobných čísloviek.
3. Časovanie a kategórie **slovies**.
4. Odlíšenie **prísloviek** od iných slovných druhov. Dvojtvary.
5. Delenie slovných druhov z troch hľadísk.

Výkonový štandard

1. Ovládať nepravidelné skloňovanie podstatných mien ženského rodu: pani. Uviest' konkrétne príklady na správne používanie.
2. a. Odlíšiť radové a násobné číslovky. Ovládať písanie radových a násobných čísloviek.
b. Ovládať písanie radových čísloviek slovom a číslicou.
3. a. Časovať slovesá s dôrazom na pravopis 3. os. sg. prít. času a 3. os. pl. min. času (napr. ostrí, farbí, kazí - ostrili, farbili, kazili).

b. Pri určitých slovesných tvaroch určovať všetky gramatické kategórie: (osoba, číslo, čas, spôsob, rod, vid).

c. Premeniť nedokonavé slovesá na dokonavé a naopak.

4. Odlíšiť príslovky od iných slovných druhov (napr. navlas, na vlas). Použiť ich vo vetách.

5. Ovládať delenie slovných druhov podľa troch hľadísk: *vecný význam* (plnovýznamové - neplnovýznamové), *ohybnosť* (ohybné - neohybné), *vetnočlenská platnosť* (s vetnočlenskou platnosťou - bez vetnočlenskej platnosti).

Syntax

Obsahový štandard

1. Zápor v slovenčine. Členský a vetný zápor. Mimojazykové prostriedky vyjadrovania záporu.

2. Slovosled a vetosled.

3. Vety podľa zloženia, členitosti, obsahu. Interpunkcia.

4. Vetné členy.

Výkonový štandard

1. a. Poznať spôsoby vyjadrovania záporu v slovenčine.

b. Poznať podstatu a prostriedky vyjadrovania členského a vetného záporu. Uviesť členský a vetný zápor na konkrétnych príkladoch.

2. Poznať správny slovosled a vetosled.

Vedieť upraviť poradie slov vo vete. Vedieť upraviť poradie viet v texte.

3. a. Ovládať delenie viet podľa zloženia. Určovať vety podľa zloženia. b. Odlíšiť jednoduché súvetie od jednoduchej vety.

b. Ovládať delenie viet podľa členitosti

c. Ovládať delenie viet podľa obsahu, melódia viet.

4. Vedieť určovať vetné členy hlavné i vedľajšie.

Hodnotenie predmetu

Predmet slúži na docvičenie a upevnenie poznatkov zo slovenského jazyka. Nebudeme ho hodnotiť známami, na vysvedčení bude hodnotenie absolvoval/a.

Medzipredmetové vzťahy a prierezové témy

Osobnostný a sociálny rozvoj

Osobnostný a sociálny rozvoj sa dá uplatniť v každom tematickom celku, nakoľko pomáha vytvárať a rozvíjať u žiakov schopnosti sebahodnotenia, čo prispieva k ich sebavedomiu a lepšiemu zvládaniu preberaného učiva.

Multikultúrna výchova

Multikultúrna výchova pomáha žiakom spoznávať iné národy, kultúry a ako aj vlastné národné témy v literatúre i jazyku. Pomáha žiakom vnímať svet a prostredie, v ktorom žijú, zo širšieho hľadiska. Vede ich k tolerancii.

Ochrana života a zdravia

Prostredníctvom tejto prierezovej témy si žiaci viac uvedomujú potrebu chrániť život a zdravie nielen svoje, ale aj ostatných. Táto prierezová téma prispieva k výchove k zodpovednosti a núti žiakov premyslieť si každé svoje konanie so zreteľom na ochranu.

Enviromentálna výchova

Prierezová téma kladie dôraz na vnímanie seba a prírody ako jedného celku a núti žiakov osvojiť si zákonitosti ako aj možnosti a potrebu spolužitia celej prírody. Téma vedie žiakov vnímať okolie a život ako kontinuálnu súhru. Výchova kladie dôraz na globálne problémy a ich riešení či predchádzaniu.

Výchova k manželstvu a rodičovstvu

Výchova k manželstvu a rodičovstvu je zacielená na utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami. Výchova k manželstvu a rodičovstvu má výrazne interdisciplinárny charakter, pretože sa dotýka všetkých oblastí a etáp ľudského života. Integruje v sebe pedagogické, biologické, psychologické i sociologické poznatky a aspekty o dospievaní, sexualite, o sociálnych vzťahoch a ich hodnote v ľudskom živote.

Mediálna výchova

Primárnym cieľom mediálnej výchovy je podpora a rozvíjanie mediálnej gramotnosti u žiakov prostredníctvom nadobúdania a prehľbovania úrovne mediálnych kompetencií, t.j. schopnosti prijímať, analyzovať a hodnotiť širokú škálu mediálnych obsahov. Mediálna výchova tak napomáha rozvoju schopnosti žiakov disponovať nástrojmi, ktoré pomáhajú zvládnuť orientáciu a existenciu v mediálnom svete.

Medzipredmetové vzťahy

Na hodinách cvičenia zo slovenského jazyka budeme využívať poznatky najmä z predmetov materinský jazyk, dejepis, občianska náuka, etická výchova, matematika, geografia, informatika, biológia a iné.